

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української культури

Освітня програма Психологія

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія української культури
Освітня програма	Психологія
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	Основна
Курс / семестр	1 курс / 2 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/1251

2. Опис дисципліни

<p>Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП) Мета курсу: формування наукових знань про історію розвитку української культури Цілі курсу: вивчення особливостей української культури в історії минулого й сучасності.</p>
<p>Компетентності ЗК11 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК12 Здатність і готовність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; діяти соціально відповідально та свідомо; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності; спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності, протидіяти її дискримінації.</p>
<p>Програмні результати навчання ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні та гендерно-вікові відмінності. ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей. ПР17. Демонструвати соціально-відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p>

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
---	------	---------------------	----------

1.	Вступ до історії української культури	<p>Ознайомитись з категорійно-понятійним словником до вивчення «Історії української культури».</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -предмет та завдання вивчення «Історії української культури», взаємозв'язок з іншими дисциплінами; -сутність та особливості поняття «культура»; -значення культури для людини, суспільства. <p>Націєтворча функція культури.</p> <ul style="list-style-type: none"> -види культури, характеристики. Вказувати місце української культури в світовому культурному просторі. <p>Розуміти поняття: «національна культура, світова культура. Національна свідомість».</p> <p>Характеризувати поняття: «культура особистості». Шляхи формування культури особистості. Українська етнопедагогіка, етнопсихологія і моделі поведінки українців.</p> <p>Виокремлювати цінності української культури.</p> <p>Характерні особливості українського світоглядного менталітету.</p>	Есе, усні відповіді
2.	Історія культури України періоду Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.	<p>Знати: видатних особистостей киеворуської культури.</p> <p>Вільно орієнтуватись у відповідях на питання:</p> <p>Влада і церква в Київській Русі: співпраця на благо культури, суспільства. Цінності української культури періоду Київської Русі. Писемність та освіта княжої доби. Оригінальна література Княжої доби. Літописання Княжої доби.</p> <p>Перекладна література княжої доби. «Бджола» як видатна пам'ятка перекладної літератури в культурі Київської Русі. Пам'ятки сакральної та світської архітектури Київської Русі.</p> <p>Давньоруський живопис, іконопис, стінопис. Відомі іконописні пам'ятки періоду Київської Русі.</p> <p>Здобутки Галицько-Волинської культури.</p>	Тестові завдання, презентація, усні відповіді
3	Історія культури України періоду XIV-XVII століття	<p>Вільно орієнтуватись у відповідях на питання:</p> <p>«Ренесанс в українській культурі XV–XVI століть»: характеристика епохи. Гуманістичні ідеї, ренесансна філософія в Україні (Юрій</p>	Тестові завдання, презентація, усні

		<p>Дрогобич, Станіслав Оріховський-Роксолан). Латинські школи, єзуїтські колегії, навчальні заклади.</p> <p>Вплив братських шкіл на українську культуру. Пересопницьке Євангелія – <i>рукописна пам'ятка староукраїнської літературної мови й мистецтва</i>.</p> <p>Острозька академія як осередок культурного розвитку на території України. Острозька Біблія. Друкарська справа в Україні, перші друковані книги. Полемічна література в культурі українського Ренесансу. Творчість Івана Вишенського. Полеміст Філарет Христовор.</p> <p>Українська художня культура XIV-XVI ст. Народний живопис.</p> <p>Українська ренесансна ікона.</p> <p>Започаткування козацтва, вплив на українську культуру. Започаткування діяльності Києво-Могилянської академії.</p>	<p>відповіді</p>
<p>4</p>	<p>Культура України епох бароко, просвітництва, класицизму.</p>	<p>Вільно орієнтуватись у навчальному матеріалі:</p> <p>Умови розвитку української культури Нового часу. Доба Гетьманщини. Козацтво як культурне явище.</p> <p>Українське Просвітництво XVII-XVIII ст.: плеяда просвітителів Києво-Могилянської академії. Лазар Баранович. Дмитро Бортнянський. Максим Березовський.</p> <p>Феномен творчості Григорія Сковороди в українській культурі епохи просвітництва.</p> <p>Українське літературне бароко. Львівський університет. Харківський колегіум.</p> <p>Видатні архітектори та архітектурні споруди українського бароко. Андріївська церква (Київ). Церква Св. Юрія (Львів). Іоанн Пінзель. Скульптура бароко в Україні.</p> <p>Містобудування і стиль бароко на Прикарпатті: Станиславів.</p> <p>Український портретний живопис XVIII ст. Іконостає стилю бароко. Іван Руткович. Ікона бароко. «Хатня» ікона України стилю бароко.</p> <p>Становлення професійної музичної культури: Максим Березовський, Артемій Ведель, Дмитро Бортнянський. Глухівська школа співу та інструментальної музики.</p> <p>Класицизм в живописі. Класицизм в архітектурі.</p>	<p>Есе, тестові завдання, презентація, усні відповіді</p>

		Відміна гетьманства (1764 р.), руйнація Запорізької січі (1775 р.). Територіальний розподіл України між Австро-Угорщиною й Росією; перерозподіл на губернії: з Гетьманщини утворили дві малоросійські губернії (Чернігівську та Полтавську), із Слобожанщини – Слобідську Українську губернію. Кріпацьке право (1783 р.).	
5-7	<p>Культура України періоду XIX – 20-ті рр. XX століття. Національно-культурне відродження в Україні.</p> <p>Велич особистості українській культурі.</p>	<p>Вільно орієнтуватись у навчальному матеріалі:</p> <p>Українська культура в складі Російської імперії; українська культура на західних українських землях у складі Австрії. Етапи українського національно-культурного відродження XIX ст.</p> <p>Українське дворянство козацького походження на Лівобережжі – опозиційна сила до російського уряду. На Правобережжі – польсько-українське шляхетство.</p> <p>Етапи українського національно-культурного відродження XIX ст.: академічний, культурницький, політичний.</p> <p>Іван Котляревський та українська літературна мова; «Енеїда» (1798 р.).</p> <p>Харківський гурток літераторів. Народництво. «Кирило-Мефодіївське братство», «Книга буття українського народу».</p> <p>Хлопомани (50-рр. XIX ст.). Створення перших Громад - товариств поширення освіти. «Українська громада» у Києві (1862 р.)</p> <p>1863 р. – Валуєвський циркуляр (заборона друкування науково-популярних і релігійних книг українською мовою). 70-ті рр. XIX ст. – відновлення громадівського руху (С.Подолинський, О.Терлецький, М.Зібер, М.Павлик, І.Франко, М.Драгоманов). Українофіли, «соціальні демократи».</p> <p>«Емський указ» (1876 р.).</p> <p>Контакти П.Куліша та М.Драгоманова з інтелігенцією Галичини; львівська преса (газета «Правда»). 1890-1914 рр. - політична активізація національного руху.</p> <p>«Братство тарасівців». Революційну українську партію (1900)- РУП. М.Міхновський «Самостійна Україна». Українська соціал-демократична робітнича партія (УСДРП) 1905 р. Товариство українських поступовців (ТУП). М.Міхновський – засновник організованого</p>	Есе, тестові завдання, презентації, усні відповіді

українського націоналізму.

Народницькі періоди національно-культурного відродження: інтерес української інтелігенції з числа дворянства до українського історичного минулого; до життя народу, побуту, звичаїв, традицій, обрядів. Народництво - джерело українського романтизму. Поети-романтики (Є.Гребінка, М.Костомаров, А.Метлинський, М.Шашкевич, Т.Шевченко) наголошують, що українська мова головний чинник розвитку національної культури. Наукове мовознавство. О.Потебня («Думка і мова», «Замітки про малоруське наріччя» (1870), «Мова і народність» (1895)). Поетична та художня творчість Т.Шевченка; вплив на літературну діяльність українських поетів та прозаїків.

М. Драгоманов (етнограф-фольклорист, літературознавець).

Модерністський період в літературі, реалістичний напрям (І.Нечуй-Левицький, І.Франко, Леся Українка, Б.Грінченко).

Неоромантики. Національне книговидавництво й преса. Світський театр. Г.Квітка-Основ'яненко. професіональний український театр (М.Кропивницький).

Класичні будови. Ампір. Національне церковне будівництво. Впливом класицизму на скульптуру кінця XVIII-першої половини XIX ст.

У 1863 р. побачив світ вірш П.Чубинського «Ще не вмерла Україна» з нотами композитора М.Вербицького (1815-1870). З проголошенням Української Народної республіки у 1917 році пісня «Ще не вмерла Україна» стала українським національним гімном.

Світове визнання української музики. М.Лисенко.

Університети і вища освіта в Україні в XIX ст.

Етапи та умови розвитку культури України першої третини XX століття:

- 1905 – 1917 рр. (1917 р. утворення Центральної Ради, яку очолив М.Грушевський. Проголошення самостійності УНР)
- 1917-1930 (українське національно-культурне відродження)

	<p>Традиції, звичаї, фольклор, етнографія – об'єднуючий чинник в українській культурі початку ХХ ст.</p> <p>Видатні діячі кінця ХІХ - початку ХХ століття в Україні – Л.Українка, І.Франко, М.Грушевський, Б.Грінченко, М.Міхновський, Є. Чикаленко та ін.</p> <p>Розвиток історичної науки в Україні: Д.Яворницький «історії Запорізької січі»; діяльність Наукового товариства ім. Шевченка.</p> <p>Модерністські стильові пошуки: символізм, імпресіонізм, романтизм, неоромантизм, неореалізм, кубізм, експресіонізм, футуризм.</p> <p>Нова школа української літератури: О.Кобилянська, М.Коцюбинський, В.Стефаник; О.Олесь, В.Винниченко, М.Вороний.</p> <p>Новаторські мотиви у живопису та графіці (О. Мурашко, О. Новаківський, П. Ковжун, І. Труш, М. Сосенко, М. Бойчук).</p> <p>Розвиток науки і техніки початку ХХ ст. (І. Сікорський, Ю.Кондратюк та ін.).</p> <p>Відродження української культури за часів гетьмана П. Скоропадського:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Послідовна перебудова вищої школи, розвиток української науки. Створення Української Академії наук (Київ). - Державний український архів; Національна галерея мистецтв; Український історичний музей; Національна бібліотека; Державний драматичний театр; Українська державна капела та симфонічний оркестр. <p>1918-1921 рр.: літературні об'єднання; художні збірки й альманахи («Мистецтво», «Літературно-критичний альманах», «Червоний вінок», «Музагет», «Гроно», «Зшитки боротьби», «Шляхи мистецтва», «Жовтень», «Вир революції»).</p> <p>Поетичні збірки В. Чумака, В. Сосюри, І. Кулика, В. Блакиного, Д. Загула, Г. Епик, В. Поліщук, Є. Плужника, Г. Шкурупій, П. Тичини. Впливи європейського символізму й футуризму на творчість українських письменників.</p> <p>Київська літературна група «неокласиків»</p>	
--	--	--

(М. Зеров, М. Рильський, М. Драй-Хмара, П. Филипович, О. Бургардт). Виступи проти ідейної платформи «Пролеткульту». Літературні об'єднання - «Аспис», «Ланка», «Марс».

М.Хвильовий, М.Йогансен, М.Бажан, Ю.Яновський, О.Довженко: виступи за самостійний розвиток української літератури, культури.

«Україна чи Малоросія?» (М.Хвильовий, 1990 р.): ідея за розбудову України української. Товариство «Просвіта». Критика ЦК КП(б) України (1922 – 1923 рр.) «Просвіти» за націоналізм (замість інтернаціоналізму і соціалізму).

Розвиток драматургії та театру (20-х рр. ХХ ст.): Державний драматичний театр (очолюваний О. Загаровим і В. Кривецьким), Державний Народний (П.Саксаганський), «Молодий театр» (Лесь Курбас, Гнатом Юра) / Театр ім. І. Франка (Лесь Курбас).

Нова драматургія (В.Винниченко, Я.Мамонтов, М.Куліш). «Покутська трійця». Творчість Василя Стефаника.

Образотворче мистецтво: Г.Нарбут, О.Богомазов, О.Екстер, В.Єрмілов, П.Холодний, О.Новаківський. Український монументальний живопис.

«Об'єднання сучасних митців» (ОСМ), засноване А.Петрицьким (доробок 150 портретів діячів української культури). Діяльність художників М.Бурачек, М.Жук, В. і Ф.Кричевських, О.Мурашко, К. Костанді, О. Шовкуненко, О. Курилас, В. Монастирського, О. Сорохтей.

Розвиток архітектури, скульптури 20-х рр. ХХ ст. в Україні. Стиль модерн в архітектурі («Будинок з химерами» В'ячеслава Городецького).

Українське кіномистецтво початку ХХ ст. Знамениті українські режисери та актори.

Музична культура (М.Леонтович, Я.Степовий). Оперне мистецтво і діяльність оперних театрів Києві, Одесі, Харкові, Катеринославі, Львові. Діяльність композиторів Л. Січинського, А. Вахнянина, Ф. Колесси, С. Людкевича, В. Барвінського, Й. Витвицького. Виконавці світового рівня: С.Крушельницька, О.Мишуга,

		<p>М.Меншинський, О, Руснак. 1926 рік – початок трагічного кінця українського національного відродження. Національна культура на західно-українських землях 1920 – 1930 рр. Національно-культурні переконання митрополита Андрея Шептицького (на основі праці «Як будувати рідну хату?»). Освіта і наука ХХ ст. Розвиток вищої освіти на Прикарпатті (Учительський інститут у Станиславові).</p>	
7	Українська культура в ХХ ст. (30 – 90 рр.).	<p>Вільно орієнтуватись у навчальному матеріалі: Етапи та умови розвитку культури України ХХ століття:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1905 – 1917 рр. (1917 р. утворення Центральної Ради, яку очолив М.Грушевський. Проголошення самостійності УНР) • 1917-1930 (українське національно-культурне відродження) • 1930- 1956 (сталінський тоталітаризм); 1941-1945 рр. (друга світова війна) • 1956-1987 рр. – опір комуністичному режимові засобами культури й мистецтва • 1987 р. - нова хвиля радикальних соціально-політичних змін в СРСР. <p>Культура України за доби тоталітаризму. Доба «розстріляного відродження». Голодомор. Репресії. Переслідування сільської культури. Творчість А.Малишка, М.Рильського, В.Сосюри, М.Бажана, проза О.Гончара, документальна кінодраматургія. Період «відлиги» (1956- 1961). Феномен шістдесятників в українській культурі. Творча діяльність І.Світличного, В.Стуса, Л.Костенко, В.Симоненка, І.Драча, М.Вінграновського, І.Дзюби, В.Мороза, В.Чорновола, М.Осадчого, становить героїчну сторінку української культури цих років. Для В.Стуса, В.Марченка, О.Тихого, Ю.Литвина. Періоди репресій української інтелігенції. <u>Діячі української культури в еміграції:</u> Є. Маланюк, С. Гординський, І.Багрянний, О.Архипенко, А.Рудницький, Д.Чижевський та</p>	Есе, усні відповіді

		ін. Творча спадщина Д.Донцова, Ю. Липинського, В.Винниченка.	
8	Історія української культури: новітній період розвитку.	Особливості розвитку культури України на початку ХХІ століття. Роль релігій і церкви в розвитку культури новітнього періоду України. Християнська культура України в умовах сучасності. Загальні тенденції розвитку сучасної літератури України. Розвиток театрального мистецтва: традиції та інновації. Музично-пісенне життя України. Кіноіндустрія та телебачення України. «Незалежний» період розвитку вітчизняного мистецтва. Сучасний арт-ринок України. Архітектура: нові напрямки та архітектурні рішення. Розвиток фотомистецтва в Україні.	Есе, усні відповіді

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	40
Тестовий контроль знань	50
Підсумкова контрольна робота	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																Разом	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		17
Лекції																		0
Семінарські з-тя					10		10		10		10							40
Тестовий контроль знань						10		10		10		10	10					50
Підсумкова контрольна робота																	10	10
Всього за тиж-нь					10	10	10	10	10	10	10	10	10				10	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, ноутбук, гаджети, доступ до мережі Інтернет
-----------------------------------	--

Література (основна):

1. Історія української культури: Курс лекцій (під загальною редакцією С.О.Костишевої. – К., 2010. – 334 с. Доступно: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/21023/1/Pidruchnyk%28Final12%29-3.pdf>
2. Історія української культури: Навчально-методичний посібник з дисципліни / Укл. Петренко І.М., Сарапин В.В. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2012. – 504 с. Доступно: <http://www.culture.puet.edu.ua/files/iuk.pdf>
3. Історія української культури: Навчальний посібник ... / Ю.О.Шабанова, Н.Ю.Тарасова, О.Я. Дичковська. – Дніпропетровськ, 2012. – 141 с. Доступно: <https://filosof.nmu.org.ua/ua/Textbooks/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%>

[97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8.pdf](http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm)

4. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович — К., 1998. — 728 с. Доступно: <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>
5. Хома І. Я. Історія української культури: навч. посібник / І.Я. Хома, А.О. Сова, Ж.В. Мина; за ред. І.Я. Хоми. – Львів, 2012. – 356 с. Доступно: <http://194.44.152.155/elib/local/r39.pdf>
6. Українська культура в іменах. Довідник [для студ. усіх спеціальн.] / О. О. Петутіна, Н. В. Вандишева-Ребро, О. В. Голозубов [та ін.].– Харків, 2017. – 303 с.

Література (додаткова)

7. Галушко К. Що означала назва “Україна” протягом століть? /Лікбез. 2015 р. URL.: <http://likbez.org.ua/ua/chto-oznachalo-nazvanie-ukraina-na-protyazhenii-stoletiy.html>
8. Кириченко Ю. Т. Концепції етногенезу українського народу в історичних інтерпретаціях // Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». - Випуск 107. – С.125 – 128.// https://shron1.chtyvo.org.ua/Kyrychenko_Yuliia/Kontseptsii_etnohenezu_ukrainskoho_narodu_v_istorychnykh_interpretatsiakh.pdf?PHPSESSID=phn2mu39glge75dfmq2m066q46
9. Плахонін А. Який зміст вкладався у назву “Україна” за часів Давньої Русі? URL.: <http://likbez.org.ua/ua/kakoe-soderzhanie-vkladyivalos-v-slovo-ukraina-vo-vremena-drevney-rusi.html>
10. Стаценко Д. Слово і назва «Україна»: історіографія питання. URL.: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2021/04/21/159326/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства Факультет психології 503 ауд. https://kfsr.pnu.edu.ua/
Викладач:	Білоус Світлана Іванівна
Контактна інформація викладача:	svitlana.bilous@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника та Кодексом честі університету https://pnu.edu.ua/положення-про-запобіганняплагіату/ .
Пропуски занять (відпрацювання)	Відвідування занять є важливою складовою навчання. У випадку пропусків, передбачається відпрацювання занять. Відпрацювання пропущених занять передбачено через опрацювання матеріалів дистанційного навчання, а також через надсилання окремих пошуково-творчих робіт (через електронну пошту).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Зниження 2 балів від загальної оцінки роботи.
Невідповідна поведінка під час заняття	Забороняється: - Неетична лексика, неетична поведінка.
Додаткові бали	Виступ на студентській конференції (10 б.)
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи

Викладач: _____ Білоус С.І.